ఒక్కమాట

దక్షిణ భారతం పైకి దండెత్తి వచ్చిన మొదటి ముస్లిం సేనాని మాలిక్ కాఫర్.

అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ ఢిల్లీ పాలకుడిగా ఉన్న సమయంలో మాలిక్ కాఫర్ మలబారు తీరం వరకూ చొచ్చుకు వచ్చాడు. మధురపై దాడి చేశాడు. శ్రీరంగంలో మారణహోమం సృష్టించాడు. చిదంబర ఆలయాన్ని పునాదులతో సహా పెకిలించి వేశాడు. బోలెడంత సంపదను ఏనుగులపై మోసుకుని ఢిల్లీ తీసుకు వెళ్ళాడు. ఆ దండయాత్ర ఈ కథకు ఆధారం. మాలిక్ కాఫర్ దండయాత్ర వల్ల భారతీయ సమాజంలో జరిగిన అల్లకల్లోలాన్ని, భారతీయ మనస్తత్వం పై కలిగిన గాయాల ప్రభావాన్ని వర్ణించటం ఈ రచన ప్రధానోద్దేశ్యం. మనకు సాధారణ చరిత్ర పుస్తకాలలో, కనబడని ఘోరమైన చేదు నిజాలు, మనల్ని మనం మరిచిపోతున్న తరుణంలో, మన పూర్వీకులు ఎన్ని దారుణమైన మారణకాండలను అనుభవిస్తూ కూడా ధర్మాన్ని పదిలంగా కాపాడాలో, ప్రజలకు తెలియ చెప్పాలన్న ఆశయంతో ఈ రచన సాగుతుంది. చరిత్రలో జరిగిన గాయాలను తిరిగి తోడటం కాదిది. మానని గాయాల స్వరూపాన్ని అర్థం చేసుకోవటం ద్వారా వాటి చికిత్సకు ఉపక్రమించుటంతో పాటు, భవిష్యత్తులో ఇటువంటి గాయాలు కాకుండా జాగ్రత్తలు పడేందుకు దేశ ప్రజలను ఉద్యుక్తులను చేయటం ఈ రచన లక్ష్యం. అనేక చారిత్రక ఆధారాలు, చారిత్రక పాత్రలు, కాల్పనిక పాత్రలలో కలగలిపి సాగించిన రచన ఇది.

మురళీకృష్ణ

(క్రిందటి సంచిక నుంచి కొనసాగింపు)

4

సూర్యుడు నింగి సింహాసనం దిగి కొండచాటున విశ్రమించినప్పటి నుంచీ కృత్రిమ వెలుగుల ధగధగలు మెరిసి పోతున్నాయి. అంతవరకూ వెలవెలబోయిన దీపాలు తామే సూర్యలన్నట్టు వెలుగుతున్నాయి.

అది చూస్తుంటే గంగాధరుడి మనస్సు చిత్రంగా స్పందించింది.

ప్రతిభావంతుడు సూర్యుడయితే, సూర్యుడు ఉన్నంతవరకూ సగటు ప్రతిభలు దీపాల్లా వెలవెలబోతాయి. సూర్యుడు తెరమరుగయిన మరుక్షణం ఈ దివిటీలే ప్రధాన దీపాలవుతాయి. సూర్యుడిలా దిగంతాల వరకూ వెలుతురు విస్తరింపచేసే శక్తి వీటికుండదు. దాంతో అధికభాగం అజ్ఞానంలా చీకటి క్రమ్ముకుని ఉంటుంది. సూర్యుడు తెలియని వారికి ఈ దీపాలే సూర్యుళ్ళవుతాయి.

ఆ ఆలోచన రాగానే ఎందుకో గంగాధరుడి మనస్సును విషాదం ఆవహించింది.

ఆ పసిమనసులో అతడికి సంపూర్ణంగా అవగతం కాని ఓ సత్యం అస్పష్టంగా గోచరించింది.

ఏదైనా ఇంతే. సంపూర్ణ సత్యం తెలియనంత వరకూ మనిషి తనకు తెలిసిన అర్ధసత్యాన్నే అసలు సత్యం అనుకుని భ్రమ పడతాడు. అలాగే, అసలైన మాధుర్యం అనుభవించక ముందు, మనిషి, చిన్న చిన్న ఆనందాలనే శాశ్వతానందాలని పొరపడతాడు. అలాగే, నిజమైన నైపుణ్యం తెలియని మనిషి తక్కువ స్థాయి ప్రదర్శననే అసలు 'కళ' అనుకుని పొరబడతాడు.

ఒకవేళ అసలైన కళ అదృశ్యం అయితే? నీచకళే నిజమైన కళ అవుతుందా? విషాదంగా నడుస్తున్న గంగాధరుడికి గురువు ఆలోచన అప్పుడు అర్ధమయింది.

సంస్కృతంలోని కావ్యం సూర్యుడయితే, అనువాద కావ్యం చంద్రుడు. అనువాద కావ్య మాధుర్యం అనుభవించిన వ్యక్తికి అసలు కావ్యం చదవాలన్న ఉత్సుకత కలుగుతుంది. చంద్రుడి వెన్నెలను అనుసరిస్తూ పోతే సూర్యుడు కనబడకమానడు.

అందుకే ప్రాంతీయ భాషలలోకి పురాణాలు, ఇతిహాసాలు అనువాదమవుతున్నాయి. వాటి ద్వారా ప్రజలు మళ్ళీ సంస్కృత గ్రంధాల వైపు ఆకర్షితులవుతారు. కానీ, ఇంతకాలం లేని అనువాదాల అవసరం ఇప్పుడెందుకు వచ్చింది?

దూరం నుంచి దేవాలయం దగ్గర జరుగుతున్న నృత్యాల లయ వినిపిస్తోంది. అస్పష్టంగా పాటలు వినిపిస్తున్నాయి.

తమకు కత్తియుద్ధం నేర్పుతున్న గురువు కౄరమైన కొత్త శత్రువు గురించి మాట్లాడాడు. ప్రతివాడూ క్షత్రియుడిలా కత్తిపట్టి రక్షణకు సిద్ధమవ్వాలని అంటున్నాడు. దాని పర్యవసానమా ఈ అనువాదాలు?

కొత్త శత్రువు ఎంత శక్తివంతమయిన వాడంటే, తమ జీవితం మొత్తం చిన్నాభిన్నమవుతుందా? ప్రాచీన సంప్రదాయాలను నిలుపుకునేందుకు తాము పోరాటం జరపాల్సి వస్తుందా? ఓ వైపు నుంచి తమని తాము రక్షించుకునేందుకు కత్తిపట్టి పోరాడాలి. మరోవైపు తమ సంస్కృతి సంప్రదాయాలను కాపాడేందుకు అనువాద సాహిత్యం ద్వారా ప్రాచీన గ్రంధాలను సజీవంగా ఉండే సాహిత్యపోరాటం జరపాలి.

గంగాధరుడి తల తిరిగిపోతోంది. అతడి మెదడు అంత విస్తృతమైన ఆలోచనలను సంపూర్ణంగా అర్ధం చేసుకోలేక సతమతమవుతోంది. ఎందుకంటే అసలు సమస్య ఏమిటో అతడికి ఇంకా తెలియదు.

గంగాధరుడు, దేవాలయం చేరేసరికి 'ఆట' నడుస్తోంది. ఊళ్ళోని ప్రజలంతా అక్కడకు చేరుకున్నారు.

దేవాలయ ప్రాంగణంలో వేదిక నడుమ ఓ పెద్ద తెర కట్టిఉంది.

వేదికపై నటనమాడేవారు తెరెకిరువైపులా తిరుగుతూ ఒకే వేదికపై పలు స్థలాలు చూస్తున్న భ్రాంతి కలిగిస్తున్నారు. తెర చుట్టూ ఉన్న దీపాలను సందర్భోచితంగా ఆర్పుతూ, వెలిగిస్తూండటం ద్వారా వేదికపై మెరుపులు సృష్టిస్తున్నారు. రాత్రింబవళ్ళు సృజిస్తున్నారు. అది చూస్తున్న ప్రేక్షకులు మరో లోకానికి వెళ్ళిన భావన ననుభవిస్తున్నారు. వేదిక పై ప్రదర్శిస్తున్న రంగంలో లీనమౌతున్నారు. తామే పాత్రలయిన అనుభూతి పొందుతున్నారు. దృశ్యాన్ని వివరిస్తున్న గానం, తగిన నాదం వారి ఎదుట మరో ప్రపంచాన్ని సృష్టిస్తోంది.

గంగాధరుడు అక్కడికి చేరే సరికి చరిత్ర గానం జరుగుతోంది. అది తోలుబొమ్మలాటల పద్దతిలో ప్రదర్శిస్తున్నారు.

హర్షవర్ధనుడి కాలం అదృశ్యమయ్యే

పులకేశి కథలు కలల్లో మిగిలె

రాజ్యపాలుడి రాజ్యం రక్తపుటేరులాయె

మహమ్మద్ గజనీ మృత్యురూపమై ఎదుట నిలచె

భరతవర్షపు తలపైన గొడ్డలి దెబ్బపడింది.

ఆ చీలిక నుండి కారిన రక్తం దేశాన్ని ముంచెత్తుతోంది

అయ్యో! అయ్యో! అయ్యో! అయ్యో

అక్కడ చూస్తున్న వారి కంటనుండి నీరు పొంగసాగింది. మధ్యలో వచ్చినా గంగాధరుడి కళ్ళల్లో కూడా నీళ్ళు నిండాయి. అతడికి ఏదో అయిందని అర్థమయింది. కానీ ఏమైందో బోధపడటం లేదు.

'మహమ్మద్ గజనీ' అన్నదేమిటో బోధపడటం లేదు.

భారత చరితలోన ఆరంభమయింది రాక్షస పర్వం.

ఇక దేశానికి మిగిలింది అరణ్యకాండ, అజ్ఞాతవాసం

అయ్యో! అయ్యో! అయ్యో! అయ్యో!

'అయ్యో!' అన్నది పలుగొంతు కలు విహ్వలంగా, విషాదంతో, వేదన మిళితమైన స్వరంతో పెద్దగా రోదిస్తున్నట్టు పలకటంతో ఆ ప్రాంతమంతా భయంతో, విషాదంతో కంపిస్తోంది.

తమ కళాప్రదర్శన ప్రభావం ప్రజలపై ఎలా ఉంటుందో ఆ కళాకారులు గ్రహించినటున్నారు. అందుకే ఉత్తుంగ తరంగంలా ఆకాశాన్ని తాకే ఆ భయాన్ని, దుర్భర విషాదాన్ని వెంటనే విరిచి వేశారు. రసభంగం చేసి నూతన రసావిష్కరణం చేశారు.

ఒక్కసారిగా వేదికపై దీపాలన్నీ వెలిగాయి. అంతవరకూ చీకటిలో భయపెడుతున్న రాక్షసనీడలు అదృశ్యమయ్యాయి. సంగీతం ఆహ్లాదకరంగా మ్రోగసాగింది. చూస్తున్న ప్రేక్షకులు భయభావనను వదిలి ఈ సరికొత్త భావనను అనుభవించేందుకు కాస్త సమయం పట్టింది.

తెరపై రాజరాజ నరేంద్రుడు కనిపించాడు. నన్నయ భట్టును భారతాన్ని ఆంధ్రీకరించమని కోరాడు. నన్నయ భట్టు, నారాయణ భట్టు సహకారం కోరాడు. భారతాంధ్రీకరణ ప్రారంభించాడు. తెరపై ఒకటొకటిగా కదులుతున్న దృశ్యాలు. అవి ప్రదర్శిస్తున్న భావానికి అక్షరరూపం ఇచ్చిన పద్యాలు ప్రేక్షకులను ఆనంద పరవశులను చేస్తున్నాయి.

భారతాన్ని వారి ముందు నిలుపుతున్నాయి.

వింటున్న గంగాధరం ఓ విషయం గమనించాడు.

ఆంధ్రీకరణలో కవి భారతాన్ని అనుకరించలేదు. కథ అదే అయినా దాన్ని తన స్వంత బాణీలో చెపుతున్నాడు. ప్రతిభావంతుడయిన కవి అనువాదానికి కూడా స్వతంత్ర కావ్య స్థాయిని ఆపాదిస్తాడు. పైగా తెలుగు భాష అక్షరరమ్యత గంగాధరుడి మనస్సును దోచింది. 'నిజమే - భాష ఏదయినా అది సరస్వతీ కంఠాన్ని అలంకరించిన మాలలోని పుష్పమే' అనుకున్నాడు.

ఇంతలో హఠాత్తుగా తెరపై భారతం కథ ఆగిపోయింది. మళ్ళీ కళాకారులు రసభంగం చేసి, నూతన రసావిష్కరణం చేస్తున్నారని గంగాధరుడూ అనుకున్నాడు. కానీ సూత్రధారి తెరపై వచ్చి నిలబడ్డాడు.

'తీరాన్ని తాకిన అల తీరం దాటక వెనుతిరిగింది. భారత రచన పూర్తి కాకముందే నన్నయ మరణించాడు. వెనుతిరిగిన అలను ముందుకు తోసి మరింత ఎత్తుకు ఎగదోసి, తీరాన్ని మరింత శక్తివంతంగా తాకే అలను సృజించే కవి కోసం దేశం ఎదురు చూస్తోంది. మీలో ఈ ప్రతిభ, పాండిత్యాలున్నవారు భారతాంధ్రీకరణకు పూనుకోవచ్చు. నన్నయ ఆరంభించిన దైవకార్యాన్ని సంపూర్ణం చేయవచ్చు.'

సూత్రధారి మాటలు వింటున్న గంగాధరుడికి 'చిరాయుదధతో' పదం అర్థం అవగతమయింది. భారత రచన దీర్ఘకాలం సాగుతుందన్న మాట. కానీ కావ్యారంభంలోనే 'కవి' కి ఈ విషయం ఎలా తెలుస్తుంది.

ఇంతలో ఆ పద్యంలోని మరో పదం గంగాధరుడికి స్ఫురించింది. 'వేదత్రయ మూర్తయః' అంటే మహా భారత రచనను ముగ్గురు కవులు పూర్తిచేస్తారా? ఇకపై సమాజంలో వ్యక్తిగతాలు నశించి వ్యక్తుల సమిష్టి సృజనాత్మక కృషి ఫలితాలైన కళలు నిలుస్తాయా? కానీ మంగళశ్లోకంలోనే ఇంతగా ఊహించగలిగిన కవి ఋషి, ద్రష్ట కాక మరేమవుతాడు? ఎంత పుణ్యభూమి ఇది! ఎంతటి మహానుభావుల జన్మస్థల ఈ భూమి!

గంగాధరుడి మనస్సు గర్వంతో ఉప్పొంగింది.

ముగ్గురు కవులు భారతాంధ్రీకరణను పూర్తి చేస్తారని కవి సూచిస్తున్నాడు. నన్నయ తనవంతు బాధ్యత నిర్వహించాడు. మిగిలిన బాధ్యతను పూర్తిచేసే కవులెవరు?

గంగాధరుడి మనస్సులో తాను ఆ కావ్య రచన చేయాలన్న భావన కలుగుతుంది. అవును తానెందుకు ఆ పనికి పూనుకోకూడదు?

ఈ ఆలోచన వచ్చిన తరువాత అక్కడ నిలవలేకపోయాడు. కొత్తపాట మొదలయింది. కానీ, దానిపై ఆసక్తి నశించింది. భారత రచన సాగించాలి.

గంగాధరుడి మనస్సులో రకరకాల పదాలు మెదలుతున్నాయి. అనేక భావాలు ఉప్పెనలా ఎగసి పడుతున్నాయి. అతడి ప్రమేయం లేకుండా అడుగులు వేగంగా పడుతున్నాయి. అతడికి పట్టిన చెమటను తుడిచి సాంత్వన కలిగించేందుకు కాబోలు ఒక శీతల పవనం మృదువుగా అతడి శరీరాన్ని స్పృశించింది. చల్లదనానికి అతడి శరీరం జలదరించింది. నడుస్తున్నవాడు ఆగిపోయాడు.

కానీ... తాను భారత రచననెలా చేపడతాడు? శ్రీరంగ పండితులను వాదనలో ఓడించటం తన కర్తవ్యం.

వంశపారంపర్యంగా తనకు సంక్రమించిన బాధ్యత. దాన్ని వదలి తాను భారతాంధ్రీకరణను చేపడితే ఎలాగ?

'తన సంశయాన్ని గురువుగారే తీర్చగలరు', తనని తాను సమాధాన పరచుకున్నాడు గంగాధరుడు. కానీ అతడి అడుగుల వేగం తగ్గింది. ఆలోచనల వేగం పెరిగింది.

✡ ✡ ✡

ఆ రోజు ఉదయం నుంచీ చంద్రశేఖరుడు చదువుకు వెళ్ళేందుకు తహ తహలాడుతున్నాడు. ఆత్ర పడుతున్నాడు. అది చూసిన గంగాధరుడు, వాళ్ళమ్మల ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు.

"ఏమిటీ, నీకు విద్య మీద ఇంత శ్రద్ద ఎలా వచ్చింది?" అమ్మ ఎన్నోసార్లడిగింది. దానికి చంద్రశేఖరుడి చిరాకే సమాధానమయింది.

చివరికి ఉండబట్టలేక గంగాధరుడు అడిగేశాడు. "ఇవాళ్ళ నీకు కత్తికన్నా కలం ఎక్కువ ప్రీతిపాత్రమయిందేమిటి?"

గంగాధరుడి వైపు కోపంగా చూశాడు చంద్రశేఖరుడు. "నాకేమీ సోమరిపోతుల కలం పట్ల ఆసక్తి లేదు. పని లేని వాళ్ళు, పనికి రాని వాళ్ళే ఓ మూల మొద్దుల్లా కూచుని అక్షరమాలలు బట్టీ పడుతుంటారు" అని అరిచి బయటకు పరుగెత్తాడు.

నవ్వుతూ గంగాధరుడు అతడిని అనుసరించాడు. అయితే దారిలో అందరూ ఏదో ఉత్సాహంతో, ఉద్విగ్నతతో ఉండటం అతడిలో కుతూహలాన్ని మరింత పెంచింది.

తనకు సన్నిహితంగా ఉండే శివను అడిగాడు. "ఏమిటి, అందరూ ఇలా ఉన్నారు?"

శివ ఎగాదిగా చూశాడు గంగాధరుడిని "రాత్రి నువ్వు దేవాలయానికి రాలేదా?" అడిగాడు.

"వచ్చాను, కానీ తెలుగు భారతం అయిపోయిన తరువాత వెళ్ళిపోయాను."

"అయ్యో! ఆ తరువాతే అసలు నాటకం మొదలైంది"

"ఏమిటా నాటకం? ముందు ప్రకటించలేదు కదా!"

"అదే రహస్యం. 'ఆనందపాల పరాజయం' నాటకం వేశారు".

"ఆనందపాల పరాజయమా?"

"అవును. ఇవాళ 'సోమనాధ మందిర విధ్వంసం' ఉంది".

"శివ, శివ. సోమనాధ మందిర విధ్వంసం ఏమిటి?" ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు గంగాధరుడు.

"అవును. మనం ఈ మారుమూల కొండల్లో ఉండటం వల్ల తెలియలేదు. దేశమంతా ఒక వింతరోగం వ్యాపిస్తోందట. అది మనిషి వేషంలో వస్తోందట."

"ఛీ! మనిషి వేషంలో వ్యాధి వ్యాపించటం ఏమిటి?"

"నిజం రాత్రి చూపించారు. మనుషులు మిడతల దండుల్లా విరుచుకుపడతారట. మెరుపువేగంతో దాడి చేస్తారట. ఓటమి అంచు నుంచి గెలుపు సాధిస్తారట. వాళ్ళు అసలు ఓడిపోనే పోరట. వాళ్ళ తాకిడికి ప్రపంచం గడగడలాడిపోతోందట." కళ్ళు పెద్దవి చేసి చెప్పాడు శివ.

"ఇదేమిటి? మనకి విషయం ఏమీ తెలియదే?" ఆశ్చర్యపోయాడు గంగాధరుడు.

"ఇవాళ గురువుగారు ఇదే విషయం చెపుతామన్నారు. మహమ్మద్ ఘజనీ అనే రాక్షసుడు మానవరూపంలో వచ్చాడట. వాడిని ఎదుర్కొని అడ్డుకునేందుకు ఆనందపాల మహారాజు ఇతర రాజులందరినీ కూడగట్టుకున్నాడట. ఉజ్జయిని, గ్వాలియరు, కాలుంజరు, కనోజ్ రాజులంతా కలిసి దూసుకు వస్తున్న గజనీ ప్రవాహానికి అడ్డుగా నిలుచున్నారట. కానీ వారి ధాటికి ఆగలేకపోయారట. మనవాళ్ళందరూ మారణ హోమంలో మరణించారట. మనదేవాలయాలు విరగ్గొట్టారట. విగ్రహాలను ముక్కలు చేశారట. నాకు భయం వేస్తోంది' అంటూ ఏడవసాగాడు శివ.

✡✡✡

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)
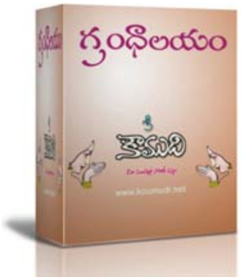
Click here to go to KOUMUDI Library